

Registratiekamer

Aan: Fiom-huis, opvanghuis voor moeders en kinderen

's-Gravenhage, 18 november 1997

Ons kenmerk 97V0747.1

Onderwerp inzage Fiom-dossiers

Naar aanleiding van het telefonisch onderhoud van 18 september 1997, waarin u de Registratiekamer een aantal vragen stelde met betrekking tot inzage in Fiom-dossiers, wil ik u het volgende laten weten.

U legde aan de Registratiekamer enkele vragen voor die betrekking hebben op het verstrekken van gegevens aan het meerderjarig kind uit het dossier van de ouder(s).

De Registratiekamer heeft op 12 september 1994 een uitspraak gedaan op verzoek van de Stichting Ambulante Fiom, indachtig het arrest van de Hoge Raad van 15 april 1994 (RvdW). Het navolgende kan gezien worden als een nadere uitwerking van punt 24 en 25 van dit advies.

De vragen die nu aan de Registratiekamer worden voorgelegd zijn de volgende:

- Mag het kind foto's zien (aannemende dat deze een of meerdere afbeeldingen van de ouders tonen) die in het dossier bewaard zijn gebleven?
- Mag het kind weten wat de verstandelijke capaciteiten van de ouder(s) zijn/waren?
- Mag het kind ingelicht worden over de wijze waarop de ouder(s) met het kind omging(en)?

Bij de beantwoording van deze vragen ga ik ervan uit dat geen sprake is van toestemming van de ouder wiens dossier het betreft.

In de eerste plaats wil ik opmerken dat de gestelde vragen betrekking hebben op verschillende categorieën gegevens. De volgende, overigens niet absolute, scheiding naar de aard van de gegevens kan worden aangebracht:

Direct persoonsidentificerende gegevens zoals naam, adres, woonplaats, telefoonnummer e.d.;

- gegevens met betrekking tot de fysieke kenmerken van de ouder zoals kleur ogen en haar, lengte, gewicht en huidskleur;
- sociale gegevens zoals opleiding, beroep, maatschappelijke achtergrond en gezinssamenstelling;
- gegevens van overwegend medische of psychologische aard, waaronder ook gegevens die betrekking hebben op de hulpverlening aan de ouder.

De kernvraag die in het arrest van de Hoge Raad aan de orde was, is of Fiom-huis verstrekking van de gevraagde gegevens afhankelijk mag maken van de toestemming van de moeder. In het arrest wordt het recht van het kind om te weten van wie het afstamt gesteld tegenover de plicht tot geheimhouding van de hulpverlener. Deze plicht strekt zich uit tot al datgene wat de hulpverlener bij de uitoefening van zijn beroep als geheim is toevertrouwd, wat daarbinnen als geheim te zijner kennis is gekomen of wat daarbij te zijner kennis is gekomen en waarvan hij het vertrouwelijk karakter moet begrijpen. De geheimhoudingsplicht rust dus op alle categorieën gegevens.

Registratiekamer

Het arrest van de Hoge Raad betrof de vraag naar de identiteit van de biologische ouder(s). De vraag speelde of om de identiteit te weten te komen het beroepsgeheim doorbroken mag worden op grond van een, uit de grondrechten af te leiden, algemeen persoonlijkheidsrecht zoals het recht om te weten van welke ouders men afstamt. Dit recht is niet absoluut, zoals de Hoge Raad stelde. In een gegeven geval kunnen rechten en vrijheden van anderen zwaarder wegen. Dit impliceert ook dat, als besloten wordt tot het prijsgeven van gegevens, niet zonder meer alle gegevens vrij gegeven mogen worden. Vooropgesteld moet dan ook worden dat de hieronder beschreven interpretatie een richtsnoer wil bieden bij de beoordeling welke gegevens van belang kunnen zijn bij het achterhalen van de identiteit van de ouder(s). Deze interpretatie kan echter niet als standaardprocedure gebruikt worden. Bij elk verzoek om inzage moet in de concrete situatie een belangenafweging gemaakt worden tussen de in het geding zijnde belangen van de ouder(s) en het belang van het kind. In onze uitspraak van 12 september 1994 wordt met betrekking tot een zorgvuldige procedure in punt 26 en verder het een en ander ter overweging gegeven. Procedurevoorschriften zijn tevens beschreven in de 'Beroepscode voor de maatschappelijk werker', een uitgave van de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers.

De eerste vraag is of een foto ter inzage mag worden voorgelegd. Zoals in punt 24 van de uitspraak van de Registratiekamer van 12 september 1994 is gesteld, is een inbreuk op de geheimhoudingsplicht in ieder geval gerechtvaardigd voor gegevens betreffende de identiteit en woon-of verblijfplaats van de ouder(s). Het betreft dan gegevens uit de, bovenvermelde, eerste categorie. Mochten deze gegevens het kind niet in staat stellen contact te zoeken met de biologische ouder(s), dan zouden gegevens verstrekt kunnen worden die het kind in staat stellen zich een beeld te vormen van de ouders, zoals een foto. Het inzageverzoek betreft dan de hiervoor omschreven categorie fysieke kenmerken.

Met betrekking tot de vraag of informatie verstrekt mag worden omtrent de verstandelijke capaciteiten van de ouder(s), gegevens uit de vierde categorie, geldt in beginsel onverkort de geheimhoudingsplicht voor de hulpverlener. Het gaat hierbij om, naar hun aard, gevoelige gegevens. Medische gegevens zijn niet alleen de gegevens die in het kader van een medisch onderzoek of een medische behandeling zijn verkregen of door een arts zijn vastgesteld, maar alle gegevens die de geestelijke of lichamelijke gesteldheid van een persoon betreffen (definitie uit: Besluit gevoelige gegevens, Staatsblad 1993, 158, Toelichting blz. 21). Voor een doorbreking van de geheimhoudingsplicht ten aanzien van deze soort gegevens dienen dan ook klemmende redenen te worden aangevoerd. Voor de identiteitsvaststelling van de ouders zijn deze gegevens immers niet per definitie van belang.

Een uitzondering op de geheimhoudingsplicht kan worden overwogen voor medische gegevens die van belang zijn voor het kind zoals informatie omtrent mogelijke erfelijke afwijkingen. Aangezien een verstandelijke handicap een erfelijke afwijking kan zijn zou in elk concreet geval een beoordeling plaats moeten vinden in hoeverre het belang van het kind, bij doorbreking van de geheimhouding, zwaarder weegt dan het belang van de ouder. Voor de doorbreking van de geheimhoudingsplicht zou in het geval van medische gegevens aansluiting gezocht kunnen worden bij de Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst (art. 453 boek 7 BW):

Registratiekamer

'De hulpverlener moet bij zijn werkzaamheden de zorg van een goed hulpverlener in acht nemen en handelt daarbij in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor hulpverleners geldende professionele standaard'.

Bijvoorbeeld bij verstandelijke handicaps die het gevolg kunnen zijn van erfelijke afwijkingen kan het goed hulpverlenerschap met zich meebrengen de informatie hieromtrent te verstrekken.

Met betrekking tot de vraag, of het kind inzage mag hebben in gegevens die informatie verschaffen over de wijze waarop de ouder met het kind omging kan het volgende opgemerkt worden. Het betreft hier informatie die is vastgelegd in het kader van de hulpverlening aan de ouder(s). Deze informatie is voor het kind niet noodzakelijk om de identiteit van de ouder(s) te achterhalen. Weliswaar kan deze informatie het kind helpen zich een beeld te vormen over zijn/haar voorgeschiedenis, maar hiertegenover staat dat deze gegevens veelal betrekking hebben op een voor de ouder(s) vaak problematische situatie en dat deze zijn verkregen in het kader van de hulpverlening die naar de ouder(s) mocht (mochten) verwachten een vertrouwelijk karakter draagt. Bij het voortduren van de afscherming van deze informatie kunnen ouders dan ook een te respecteren belang hebben. Het is niet licht denkbaar dat het belang van het kind zodanig zwaar weegt dat doorbreking van de zwijgplicht op dit punt gerechtvaardigd kan worden.

Mocht zich desondanks een situatie voor doen waarbij de hulpverlener zich bij het handhaven van de zwijgplicht, met betrekking tot deze hulpverleningsgegevens, gesteld ziet voor een noodtoestand in de zin van conflict van plichten, dan zou aan de hand van de volgende criteria, die gehanteerd worden m.b.t. doorbreking van het medisch beroepsgeheim, een beslissing genomen kunnen worden:

- Alles is in het werk gesteld om toestemming tot doorbreking van het geheim te krijgen;
- het niet doorbreken van het geheim levert voor een ander ernstige schade op;
- de zwijgplichtige verkeert in gewetensnood door het handhaven van de zwijgplicht;
- er is geen andere weg dan doorbreking van het geheim om het probleem op te lossen;
- het moet vrijwel zeker zijn dat door de geheimdoorbreking de schade aan de ander kan worden beperkt;
- het geheim wordt zo min mogelijk geschonden.

(H.J.J. Leenen, Handboek Gezondheidsrecht, deel 1, Samsom 1994).

Aan de hier vermelde criteria moet cumulatief zijn voldaan voordat tot verstrekking wordt overgegaan, waarmee niet gezegd is dat inzage mag worden verleend in alle gegevens. Alleen die gegevens mogen worden verstrekt die tot opheffing van de noodtoestand leiden.

Registratiekamer

Conclusie

Voorop staat dat er een geheimhoudingsplicht bestaat voor hulpverleners. Deze geheimhouding berust op alle gegevens die bij de hulpverlener bekend zijn. Bij de zoektocht van het kind naar zijn/haar ouders mag hierop een uitzondering gemaakt worden en mag in eerste instantie het kind die gegevens inzien die het in staat stellen de identiteit van de ouders te achterhalen. Mocht dit niet tot resultaat leiden dan volgt de tweede stap en mogen meer gegevens vrij gegeven worden om het kind in staat stellen zich een beeld te vormen van de ouder(s). Hiernaast kan aan het kind informatie worden verschaft over de verstandelijke capaciteiten van de ouder(s) als sprake is van een erfelijk aandoening. De geheimhoudingsplicht zal niet anders dan bij wijze van noodtoestand doorbroken mogen worden door informatie te verschaffen die het kind in staat stelt zich een beeld te vormen over de wijze van omgang van de ouder(s) met hem/haar. In dit laatste geval geldt een dwingend te volgen aantal criteria die doorlopen moet worden alvorens over te gaan tot, eventueel gedeeltelijke, gegevensverstrekking.

Ik hoop uw vragen hiermee voldoende te hebben beantwoord.

Hoogachtend,

Voorzitter Registratiekamer